

Wtorek, 12 września 2017 r.

P8_TA(2017)0322

Funkcjonowanie franczyzy w branży detalicznej

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 12 września 2017 r. w sprawie funkcjonowania franczyzy w branży detalicznej (2016/2244(INI))

(2018/C 337/02)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie europejskiego planu działania na rzecz sektora detalicznego przynoszącego korzyści wszystkim stronom ⁽¹⁾, a szczególnie jej ustęp 29,
  - uwzględniając swoją rezolucję z dnia 7 czerwca 2016 r. w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności ⁽²⁾,
  - uwzględniając zleczone przez komisję IMCO studium z kwietnia 2016 r. dotyczące franczyzy ⁽³⁾,
  - uwzględniając zleczone przez komisję IMCO studium z września 2016 r. zatytułowane „Perspektywa prawna ram regulacyjnych i wyzwania stojące przed francyzami w UE” ⁽⁴⁾,
  - uwzględniając opracowanie zatytułowane „Przyszłe warianty polityki dotyczącej franczyzy w UE: przeciw nieuczciwym praktykom handlowym” ⁽⁵⁾,
  - uwzględniając warsztat zatytułowany „Relacje między francyzodawcą i francyzobiorcą: ramy regulacyjne i bieżące wyzwania” zorganizowany dla komisji IMCO dnia 12 lipca 2016 r.;
  - uwzględniając art. 52 Regulaminu,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Rynku Wewnętrznego i Ochrony Konsumentów oraz opinię Komisji Gospodarczej i Monetarnej (A8-0199/2017),
- A. mając na uwadze, że brakuje wspólnej europejskiej definicji franczyzy oraz że umowy franczyzy mają różne formy w różnych branżach, ale że jedną z głównych cech stosunku umownego jest partnerstwo między niezależnymi od siebie pod względem prawnym i finansowym przedsiębiorcami bądź osobami fizycznymi lub prawnymi, w którym jedna strona (francyzodawca) udziela drugiej stronie (francyzobiorcy) prawa do użytkowania jej formuły francyzowej, nazwy i znaków towarowych oraz dzieli się z nią wiedzą fachową, z wykorzystaniem wiedzy i pomocy techniczno-organizacyjnej francyzodawcy przez okres obowiązywania umowy, przy czym klienci polegają na jednolitości systemu francyzowego, a celem zarówno francyzodawcy, jak i francyzobiorcy jest umożliwienie szybkiej ekspansji rynkowej w ramach ograniczonych inwestycji oraz zapewnienie większej szansy na odniesienie sukcesu;
- B. mając na uwadze, że w swojej rezolucji z dnia 11 grudnia 2013 r. Parlament przychylnie odniósł się do franczyzy, uznając ją za model biznesowy, który wspiera nowe firmy i prowadzenie małych firm, lecz zwrócił uwagę, że w niektórych przypadkach warunki umów są nieuczciwe oraz zaapelował o przejrzyste i uczciwe warunki umów; ponadto rezolucja w szczególności zwróciła uwagę Komisji i państw członkowskich na problemy, jakich doświadczają francyzobiorcy, którzy chcą sprzedać swoje przedsiębiorstwa lub zmienić formułę biznesową, kontynuując jednocześnie aktywność w danym sektorze oraz zawierała apel do Komisji o zbadanie zakazu mechanizmów narzucania cen w systemach francyzowych oraz skutków długoterminowych klauzul o konkurencji, opcji kupna i zakazu multifranchisingu;

⁽¹⁾ Dz.U. C 468 z 15.12.2016, s. 140.

⁽²⁾ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0250.

⁽³⁾ IP/A/IMCO/2015-05, PE 578.978

⁽⁴⁾ IP/A/IMCO/2016-08, PE 587.317

⁽⁵⁾ PE 587.325

Wtorek, 12 września 2017 r.

- C. mając na uwadze, że franczyza jest modelem biznesowym, który ma pełny potencjał, aby przyczynić się do ukończenia tworzenia jednolitego rynku w sektorze detalicznym, ponieważ może stanowić wygodny sposób na stworzenie przedsiębiorstwa w ramach wspólnej inwestycji francyzodawcy i francyzobiorcy; jest w związku z tym rozczarowany, że obecnie franczyza osiąga słabe wyniki w UE – stanowi jedynie 1,89 % PKB, w porównaniu z 5,95 % w USA i 10,83 % w Australii, a 83,5 % obrotów z franczyzy skoncentrowanych jest zaledwie w siedmiu państwach członkowskich ⁽¹⁾, dlatego ważne jest zachęcanie do szerszego upowszechniania tego modelu biznesowego w całej UE;
- D. mając na uwadze, że franczyza ma znaczny potencjalny wymiar transgraniczny, posiada znaczenie z punktu widzenia funkcjonowania rynku wewnętrznego i może zatem prowadzić do powstawania miejsc pracy, MŚP i rozwoju przedsiębiorczości, a także nabywania nowych zdolności i umiejętności;
- E. mając na uwadze, że obowiązujące przepisy dotyczące franczyzy jako modelu biznesowego znacznie się różnią między państwami członkowskimi, co stwarza bariery techniczne, które mogą zniechęcać zarówno francyzodawców, jak i francyzobiorców do rozszerzania ich działalności za granicę; mając na uwadze, że może to mieć z kolei wpływ na konsumentów ze względu na ograniczenie ich wyboru;
- F. mając na uwadze, że istnieją różnice między francyzami „twardymi” i „miękkimi” w zależności od warunków umowy francyzowej; ponadto alternatywne modele biznesowe, takie jak „grupa niezależnych sprzedawców detalicznych” mają własną specyfikę i przepisy regulujące franczyzy powinny dotyczyć ich tylko w takim stopniu, w jakim spełniają definicję franczyzy;
- G. mając na uwadze, że brakuje informacji dotyczących funkcjonowania franczyzy w różnych sektorach, ponieważ odpowiednie informacje nie są zapisywane lub często można je znaleźć tylko w poufnych – a więc niedostępnych publicznie – aneksach towarzyszących umowom francyzowym, a na poziomie unijnym nie istnieje mechanizm gromadzenia informacji na temat potencjalnie nieuczciwych warunków umownych lub nieuczciwego wykonywania umów, dlatego potrzebna jest platforma zawierająca te istotne informacje, aby zapewniać francyzodawcom i francyzobiorcom lepszą świadomość ich obowiązków i praw;
- H. mając na uwadze, że handel elektroniczny rozwija się i jest w coraz większym stopniu wykorzystywany przez konsumentów i z tego względu ten aspekt powinien być lepiej odzwierciedlany w umowach francyzowych; mając na uwadze, że w kontekście budowania jednolitego rynku cyfrowego należy w związku z tym zwrócić szczególną uwagę na napięcia rodzące się między francyzodawcami i francyzobiorcami odniesieniu do handlu elektronicznego, na przykład jeśli chodzi o sytuacje, gdy na pewnym obszarze geograficznym francyzobiorca ma prawo wyłączności, oraz o rosnące znacznie danych konsumentów dla powodzenia francyzowego modelu biznesowego, w szczególności biorąc pod uwagę, że umowy francyzowe nie zawierają przepisów dotyczących tych zagadnień, pozostawiając pole dla niepotrzebnej niepewności i konfliktów;
- I. mając na uwadze, że Komisja zdefiniowała nieuczciwe praktyki handlowe jako „praktyki, które rażąco odbiegają od dobrego postępowania handlowego oraz są sprzeczne z zasadą dobrej wiary i uczciwego obrotu i są jednostronnie stosowane przez jednego partnera handlowego wobec jego kontrahenta” ⁽²⁾;
1. uważa, że franczyza może odgrywać istotną rolę w budowaniu jednolitego rynku w sektorze detalicznym, biorąc pod uwagę, że obecnie jest w niedostatecznym stopniu wykorzystywana w UE w porównaniu z innymi gospodarkami rozwiniętymi;
  2. uważa za istotne, aby państwa członkowskie skutecznie zwalczały nieuczciwe praktyki handlowe w dziedzinie franczyzy, ale stwierdza, że wciąż istnieją znaczne rozbieżności i różnice między państwami członkowskimi w tym aspekcie; uważa zatem za istotne, aby wprowadzono jednolite wytyczne o charakterze nieustawodawczym, odzwierciedlające najlepsze praktyki funkcjonowania franczyzy w sektorze detalicznym;
  3. wzywa Komisję do opracowania wytycznych dotyczących umów francyzowych, aby lepiej ukształtować ich otoczenie normatywne, przy jednoczesnym zapewnieniu egzekwowania przestrzegania praw pracowniczych i wysokiej jakości usług na godziwym poziomie;

⁽¹⁾ Zlecone przez komisję IMCO studium z września 2016 r. zatytułowane „Perspektywa prawna ram regulacyjnych i wyzwania stojące przed francyzami w UE”.

⁽²⁾ „Zwalczanie nieuczciwych praktyk handlowych w ramach łańcucha dostaw produktów spożywczych, realizowanych między przedsiębiorstwami”, COM(2014)0472.

Wtorek, 12 września 2017 r.

4. uważa, że biorąc pod uwagę silny komponent transgraniczny we franczyzie, zalecane jest przyjęcie jednolitego podejścia do korygowania nieuczciwych praktyk handlowych na szczeblu UE;
5. przyznaje, że na szczeblu krajowym wprowadzono przepisy mające na celu ochronę francyzobiorców, jednak z naciskiem na etap przedumowny, aby nałożyć na francyzodawcę obowiązek ujawniania informacji; ubolewa, że systemy krajowe nie zapewniły skutecznych mechanizmów egzekwowania gwarantujących kontynuację stosunku franczyzy;
6. stwierdza, że francyzobiorcy są często słabszą stroną umowy, zwłaszcza gdy są MŚP, ponieważ przeważnie to francyzodawca rozwija formułę francyzową, a francyzobiorcy są zazwyczaj słabsi finansowo i w konsekwencji słabiej poinformowani niż francyzodawcy, więc w znacznym stopniu polegają na wiedzy eksperckiej francyzodawcy; podkreśla fakt, że systemy francyzowe są w dużym stopniu uzależnione od sprawnej współpracy między francyzodawcą a francyzobiorcą, uwzględniając fakt, że funkcjonowanie systemu francyzowego zależy od jego właściwego stosowania przez wszystkie strony;
7. przypomina, że franczyza jest stosunkiem umownym między dwoma prawnie niezależnymi przedsiębiorstwami;
8. podkreśla, że rozporządzenie powinno doprowadzić do utrzymania i zwiększenia zaufania rynku do franczyzy jako sposobu prowadzenia działalności, ponieważ jest to zachęta do przedsiębiorczości nie tylko dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które stają się francyzodawcami, lecz również dla osób fizycznych, które stają się francyzobiorcami;
9. stwierdza, że francyzodawcy zorganizowali reprezentację swoich interesów zarówno na poziomie krajowym, jak i europejskim, podczas gdy francyzobiorcom często brakuje organizacji ich reprezentujących, które broniłyby ich wspólnych interesów, i nadal prowadzą działalność głównie indywidualnie;
10. wzywa Komisję i państwa członkowskie, by zachęciły francyzodawców, francyzobiorców i decydentów do dialogu, promowały tworzenie stowarzyszeń reprezentujących francyzobiorców i zapewniły, aby ich głos był słyszalny za każdym razem, gdy przygotowana jest polityka lub przepisy, które mogą ich dotyczyć, w celu zapewnienia bardziej wyważonej reprezentacji stron, a jednocześnie podkreśla, że członkostwo w tych organizacjach powinno pozostać dobrowolne;
11. podkreśla, że wciąż brakuje informacji dotyczących funkcjonowania franczyzy w sektorze detalicznym, i apeluje do państw członkowskich o wyznaczenie, we współpracy z Komisją, punktów kontaktowych w celu uzyskania, o ile to możliwe, informacji na temat problemów, z którymi borykają się francyzodawcy i francyzobiorcy, i wzywa Komisję do usprawnienia gromadzenia informacji na szczeblu UE, na podstawie, m.in., danych zebranych przez punkty kontaktowe, przy jednoczesnej gwarancji poufności uzyskanych w ten sposób informacji;
12. wzywa Komisję, by zbadała funkcjonowanie franczyzy w sektorze detalicznym, w tym występowanie nieuczciwych warunków umownych i innych nieuczciwych praktyk handlowych, i by wymogła na Eurostacie, aby zwrócił uwagę na ten model podczas gromadzenia informacji o tym sektorze, bez stwarzania dodatkowych obciążeń administracyjnych lub innych dla przedsiębiorców;
13. odnotowuje istnienie Europejskiego kodeksu etyki franczyzy opracowanego przez Europejską Federację Franczyzy, jako potencjalnego skutecznego instrumentu promowania najlepszych praktyk w sektorze franczyzy na zasadzie samoregulacji, lecz zauważa również, że kodeks spotkał się z ostrą krytyką ze strony francyzobiorców, którzy wskazali m. in. na fakt, że zawierał on o wiele mocniejsze sformułowania dotyczące zobowiązań francyzodawców przed zmianami kodeksu w 2016 r.; zachęca francyzodawców i francyzobiorców do zapewnienia zrównoważonej i sprawiedliwej reprezentacji obu stron, aby znaleźć odpowiednie rozwiązanie;
14. ubolewa jednak nad faktem, że kodeks obejmuje jedynie niewielką mniejszość francyz działających w UE, ponieważ większość francyz nie należy ani do Europejskiej Federacji Franczyzy, ani do krajowych stowarzyszeń, które go przyjęły, a kilka państw członkowskich nie posiada krajowych stowarzyszeń franczyzy;
15. zauważa, że istnieją obawy związane z brakiem niezależnego mechanizmu egzekwowania przepisów towarzyszącego europejskiemu kodeksowi etyki i odnotowuje, że w niektórych państwach członkowskich brak niezależnego egzekwowania przepisów sprawił, że wprowadzono ustawodawstwo zapobiegające nieuczciwym praktykom handlowym we francyzach i mierzące się z tym problemem;
16. przypomina, że kodeks etyki jest zestawem zasad zaakceptowanych przez francyzodawców w uzupełnieniu do zasad wymaganych na mocy prawa; uważa, że kodeks etyki powinien zawsze pozostać wartością dodaną dla każdego, kto chce przestrzegać tych zasad;

Wtorek, 12 września 2017 r.

17. uważa, że należy ocenić skuteczność ram samoregulacyjnych i unijnej inicjatywy dotyczącej łańcucha dostaw, ponieważ członkostwo w krajowych stowarzyszeniach franczyzowych stanowi warunek wstępny udziału w tej inicjatywie;

18. stwierdza, że umowy franczyzowe powinny w pełni przestrzegać zasad zrównoważonego partnerstwa, zgodnie z którym franczyzodawca i franczyzobiorca muszą postępować rozsądnie i uczciwie względem drugiej strony oraz rozpatrywać skargi i rozwiązywać konflikty w drodze szczerzej, przejrzystej, rozsądnej i bezpośredniej komunikacji;

19. wzywa państwa członkowskie do przekazywania Komisji skarg i innych istotnych informacji otrzymywanych przez nie za pośrednictwem punktu kontaktowego lub inną drogą; wzywa Komisję do opracowania otwartego wykazu nieuczciwych warunków i praktyk umownych w oparciu o te informacje, opublikowania go i udostępnienia wszystkim zainteresowanym stronom; apeluje ponadto do Komisji o stworzenie platformy przeznaczony dla ekspertów, aby otrzymywać dalsze informacje o funkcjonowaniu franczyzy w branży detalicznej, w szczególności o rodzajach nieuczciwych praktyk handlowych;

20. wskazuje szczególnie na potrzebę konkretnych zasad, które zapewnią równowagę praw i obowiązków umownych poszczególnych stron, takich jak prawidłowe i kompleksowe informacje przedumowne, w tym dostępne na piśmie i odpowiednio wcześniej przed zawarciem umowy informacje o wynikach formuły franczyzowej – zarówno ogólne, jak i szczegółowe dotyczące zamierzonego miejsca prowadzenia działalności przez franczyzobiorcę – oraz jasne ograniczenia dotyczące wymogów poufności, oraz wprowadzenie, w stosownych przypadkach, okresu odstąpienia po zawarciu umowy; podkreśla także konieczność ciągłej pomocy handlowej i technicznej ze strony franczyzodawcy dla franczyzobiorcy w okresie obowiązywania umowy, w razie potrzeby;

21. podkreśla potrzebę specjalistycznego szkolenia początkowego, w razie konieczności, i odpowiednich wskazówek oraz informacji dla franczyzobiorcy ze strony franczyzodawcy podczas obowiązywania umowy;

22. przypomina, że franczyzobiorcy mają obowiązek dołożenia wszelkich starań, by przedsiębiorstwo franczyzowe mogło się rozwijać i utrzymywać wspólną tożsamość i reputację sieci franczyzowej, a także mają obowiązek lojalnej współpracy w tym celu ze wszystkimi partnerami w sieci i poszanowania przynależących do formuły franczyzowej praw własności intelektualnej, przemysłowej, a także prawa ochrony konkurencji;

23. dodaje jednak, że czasem franczyzodawcy wymagają, by franczyzobiorcy kupowali produkty i usługi niezwiązane z formułą franczyzową; uważa, że tego typu wymagania nie powinny być postrzegane jako obowiązek franczyzobiorcy związany z utrzymywaniem wspólnej tożsamości i reputacji sieci franczyzowej, lecz mogą łatwo stać się nieuczciwą praktyką handlową;

24. podkreśla, że klauzule o zakazie konkurencji muszą być jasno sformułowane, rozsądne i proporcjonalne oraz nie powinny obowiązywać dłużej, niż jest to bezwzględnie konieczne, biorąc pod uwagę przede wszystkim ewentualną potrzebę zmiany formuły franczyzowej ze strony franczyzobiorców, jeżeli zmieni się ich otoczenie, a tym samym – popyt na produkty i usługi;

25. odnotowuje problemy dotyczące sprzedaży online, ponieważ taka sprzedaż stanowi coraz ważniejszą część franczyzowego modelu biznesowego, ale nie jest ujęta w tradycyjnych umowach franczyzowych, które nie biorą pod uwagę, jaki wpływ na zawarte w nich postanowienia może mieć sprzedaż internetowa; sugeruje w związku z tym włączenie przepisów dotyczących sprzedaży online do umów franczyzowych, w stosownych przypadkach, szczególnie w przypadkach, gdy brak jest równowagi między franczyzodawcą a franczyzobiorcą i kiedy franczyzobiorca jest MSP;

26. apeluje do Komisji o otwarcie publicznych konsultacji w celu uzyskania bezstronnych informacji na temat rzeczywistej sytuacji we franczyzie i sporządzenie projektu wytycznych o charakterze nieustawodawczym zawierających najlepsze praktyki funkcjonowania franczyzy w sektorze detalicznym, zwłaszcza najnowsze zmiany technologiczne i rynkowe, takie jak sprzedaż internetowa, i o przedłożenie ich Parlamentowi najpóźniej do stycznia 2018 r.; w związku z tym zachęca Komisję do przeanalizowania obecnych instrumentów samoregulacji oraz praktyk ustawodawczych w państwach członkowskich dotyczących franczyzy w sektorze detalicznym, a następnie przedstawienia swoich ustaleń Parlamentowi, w tym zaleceń co do dalszego rozwoju sektora franczyzy w UE;

Wtorek, 12 września 2017 r.

27. podkreśla, że Parlament powinien aktywnie uczestniczyć we wszystkich pracach nad franczyzą w branży detalicznej, w tym na etapie kształtowania rozporządzeń i dyrektyw dotyczących franczyzy w celu stworzenia bardziej spójnych i konsekwentnych ram regulacyjnych;

Prawo konkurencji

28. podkreśla, że rozporządzenie Komisji (UE) nr 330/2010 z dnia 20 kwietnia 2010 r. w sprawie stosowania art. 101 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych⁽¹⁾ musi być jednolicie stosowane w państwach członkowskich oraz ubolewa, że brak jest informacji o jego stosowaniu;

29. jest zdania, że Komisja powinna sprawdzić, czy niejedolite stosowanie tego rozporządzenia w państwach członkowskich osłabia jego skuteczność i czy jest ono zgodne ze zmianami zachodzącymi ostatnio na rynku, w szczególności w odniesieniu do wyłączonych klauzul dotyczących okresu po zakończeniu obowiązywania umowy i do warunków zakupu;

30. uważa, że Komisja powinna sprawdzić do jakiego stopnia stosowanie rozporządzenia można poprawić za pomocą mechanizmu oceny w ramach europejskiej sieci organów ds. konkurencji; podkreśla, że niespójne działania następcze ze strony Komisji uniemożliwiają prowadzenie transgranicznej działalności detalicznej i nie pozwalają na stworzenie równych warunków działania na jednolitym rynku;

31. jest zdania, że lepsze wdrażanie rozporządzenia na szczeblu krajowym usprawniłoby dystrybucję, zapewniłoby większy dostęp do rynku przedsiębiorcom z innych państw członkowskich, a także byłoby potencjalnie bardziej korzystne dla konsumentów końcowych;

32. jest zdania, że Komisja powinna również przeanalizować niezamierzony wpływ prawa konkurencji w każdym z państw członkowskich;

33. zachęca Komisję do rozpoczęcia konsultacji społecznych i poinformowania Parlamentu o adekwatności modelu, na którym opierać się ma przyszłe rozporządzenie o wyłączeniu grupowym;

34. wzywa również Komisję, aby dopilnowała zwrotu wszelkiej bezprawnej pomocy państwa w postaci przywilejów podatkowych w dziedzinie franczyzy oraz wykazała stanowczość w prowadzeniu toczących się postępowań wyjaśniających; podkreśla ponadto, że UE musi mieć surowsze przepisy w sprawie indywidualnych interpretacji prawa podatkowego, wzywa Komisję do korygowania wszelkich naruszeń w dziedzinie franczyzy w celu zapewnienia uczciwej konkurencji na jednolitym rynku;

35. wzywa Komisję do korygowania niedoskonałości rynku i do zagwarantowania skutecznego przeciwdziałania uchylaniu się od opodatkowania i unikaniu go w sektorze franczyzy;

36. wzywa Komisję do sprawdzenia konieczności przeglądu rozporządzenia i w tym kontekście do weryfikacji i poinformowania Parlamentu na temat: 1) oddziaływania podejścia horyzontalnego na funkcjonowanie franczyzy; 2) czy model franczyzy przyjęty w rozporządzeniu odzwierciedla rzeczywistość rynkową; 3) w jakim stopniu dozwolone ograniczenia wertykalne, tj. warunki, na jakich francyzobiorcy mogą nabywać, sprzedawać lub odsprzedawać niektóre towary lub usługi, są proporcjonalne i mają niekorzystne skutki dla rynku i konsumentów; 4) jakie nowe wyzwania stoją przed francyzodawcami i francyzobiorcami w związku z handlem elektronicznym i cyfryzacją ogółem; oraz 5) do zbierania danych rynkowych dotyczących nowych tendencji, zmian na rynku w zakresie organizacji sieci i postępu technicznego;

37. wzywa Komisję do rewizji przepisów dotyczących egzekwowania rozporządzenia przez państwa członkowskie, a przepisy dotyczące jego stosowania należałoby proporcjonalnie dostosować, tak aby spełniały one jego cele;

o

o o

38. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

⁽¹⁾ Dz.U. L 102 z 23.4.2010, s.1.